

Vuoden 2023 arviointikertomus

TarkL 15.03.2024 § 5

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri JHT/HT-tilintarkastaja
	Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on: 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla, 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamattomaa alijäämää. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi edellyttää, että valtuusto on talousarviossa ja –suunnitelmassa asettanut kunnan ja kuntakonsernin tavoitteet ja kunnanhallitus on toimintakertomuksessa esittänyt selvityksen tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kullakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen käsittelyn yhteydessä.
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta aloittaa arviointikertomuksen työstämisen.
Päätös	Merkittiin tiedoksi.

TarkL 15.05.2024 § 10

Valmistelija	Lautakunnan sihteeri avustava JHT/HT-tilintarkastaja
	Valmistelijan ehdotus: Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomuksen.
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta hyväksyy vuodelta 2023 annettavan arviointikertomuksen ja päättää esittää sen edelleen kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja toimenpiteitä varten.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta esittää vuodelta 2023 annettavan arviointikertomuksen edelleen kunnanvaltuustolle käsiteltäväksi ja toimenpiteitä varten.
Päätös	<p>Asiasta käydyn keskustelun kuluessa Keskustan valtuustoryhmä esitti, että</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. valtuusto merkitsee tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen tiedoksi, 2. kunnanhallitus vastaa arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin, ja tuo vastauksensa tiedoksi tarkastuslautakunnalle lokakuun loppuun mennessä, ja kunnanvaltuustolle marraskuun loppuun mennessä. <p>Valtuusto hyväksyi yksimielisesti Keskustan valtuustoryhmän esityksen.</p> <p>Valtuutettu Ulla-Riitta Harju poistui kokouksesta tämän asiakohdan käsittelyn aikana klo 14:25 ja palasi klo 14:28.</p>
Kh 07.10.2024 § 154	
Valmistelija	<p>Hallintojohtaja Jukka-Pekka Lätti, p. 040 150 5202</p> <p>Esityslistan oheismateriaalina arviointikertomus vuodelta 2023.</p> <p>Hallintokunnat ovat valmistelleet yhteisesti tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta annettavaksi selvitykseksi jäljempänä esitettävän vastauksen:</p> <p><u>3.2 Lomatoimen osasto:</u> <i>"Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että suuren organisaatiouudistuksen yhteydessä tiedonkulkuun kiinnitetään erityistä huomiota."</i></p> <p>Vastaus: Tiedonkulkua on parannettu koko hallintohenkilöstön viikoittaisilla palaverilla. Lomittajille tiedotetaan sähköpostin välityksellä. Lisäksi sisäisen tiedottamisen kanavana toimii Intra, jossa on lomitukselle oma osio. Yrittäjätiedotteet on lähetetty sähköpostitse. Jatkossa tiedotusta hoidetaan lomituspalveluille hankitun Emaileri-utiskirjepalvelun avulla. Ulkoisessa tiedottamisessa nettisivujen sisältöä on ajantasaistettu ja tähän, samoin kuin some-näkyvyyteen, tullaan jatkossa kiinnittämään vielä enemmän huomiota.</p> <p><u>3.3 Tekninen osasto:</u> <i>"Yrityksistä huolimatta toimivaa sijaisreserviä ei ole pystytty hankkimaan eikä ruokahuollon kehittämiseen ole resurssit riittäneet. ... Sijaisten saaminen on ollut edelleen haastavaa. [Siivous] Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että resurssipulaan pyritään sinnikkäästi löytämään ratkaisuja työssäjaksamisen ja -viihtyvyyden turvaamiseksi."</i></p> <p>Vastaus: Ruokahuolto ja siivous onnistuivat kevään 2024 aikana olleen pidempi-</p>

aikaisen yhteisen sijaisuuden täyttämässä. Äkillisiin lyhytaikaisiin poissaoloihin liittyen on edelleen haasteellista löytää lyhytaikaisia nopealla aikataululla saatavia osaavia tuuraajia. Rekrytointiyrityksiä tätä ongelmaa paikkaamaan ei ole vielä kokeiltu. Päivittäisestä arjesta on kuitenkin selvitty asioita priorisoimalla ja esihenkilöiden työpanosta käyttämällä poissaolevien tehtävien paikkaamiseen. Resurssien palautumisen myötä on arjen tilanteet saatu normalisoitua.

3.4 Sivistysosasto

"Tarkastuslautakunta pitää hyvänä asiana, että kiusaamiseen kyetään puuttumaan paremmin ja että kyselyiden perusteella kiusaamiskokemukset ovat vähentyneet. Lautakunta pitää tärkeänä, että seuranta on jatkuvaa. Tarkastuslautakunta näkee huolestuttavana asiana sen, että Toholammin nuorista edelleen pienempi osuus kuin koko maassa on kouluterveyskyselyn tulosten perusteella raitis."

Vastaus:

Koulut tekevät päivittäin toimia turvallisen arjen ja hyvinvoivan kouluuyhteisön hyväksi. Lukuvuonna 2024-2025 kohdistetaan toimia mm. yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen niin perusopetuksen kuin lukion oppilaille. Kiusaamista voi silti tapahtua pitkään piilossa aikuisten silmiltä ja sen vuoksi joka toinen vuosi toteutettavat kouluterveyskyselyt tuottavat tärkeää tietoa päätöksenteon tueksi. Kyselyiden avulla saadaan myös tietoa nuorten elinolosuhteista ja mm. päihteidenkäytöstä.

Sivistysosasto yhtyy esitettyyn huoleen. Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan sekä osana terveystiedon opetusta että yhdessä EHYT ry:n kanssa, joka järjestää joka toinen vuosi yhteisen tilaisuuden 5.-6. -luokkalaisille ja vuosittain 8. luokan oppilaille. Myös kotien tietoisuutta päihdeilmiöistä pyritään lisäämään mm. tiedotuksella Wilman kautta esimerkiksi lukuvuoden päättyessä. Koska päihteidenkäyttö tapahtuu koulun loma-aikoina ja viikonloppuisin, on vanhemmilla suurin vastuu siitä, etteivät alaikäiset nuoret pääse käsiksi päihteisiin. Mahdollinen kehittämistoimi olisi lisätä nuorisotyön näkyvyyttä vapaa-aikaan, mutta toiminnan laajentaminen nykyisestä vaatisi suurempia henkilöstöresursseja.

"Tarkastuslautakunta painottaa, että myös aikuisten hyvinvointiin tulee kiinnittää huomiota."

Vastaus:

Kunnan tehtävänä on edistää koko väestön eli myös aikuisten hyvinvointia. Vuoden 2024 aikana on aloitettu uutena toimena liikunta- ja elintapaohjaus, jota toteutetaan hankerahoituksella. Tarkoituksena on jatkaa hyvin alkanutta toimintaa myös vuonna 2025, mikäli toiminnalle saadaan lisää hankerahoitusta. Perheiden hyvinvointia voidaan edistää mm. vapaa-aikatoimen palveluilla ja lakisääteisten palveluiden lisäksi on pyritty tarjoamaan mm. vapaa-aikatoimen edullisia reissuja, joille perheiden olisi mahdollista osallistua koulujen loma-aikoina.

Toholammilla harrastamispuitteet ovat kunnossa, mutta silti merkittävä osa väestöstä liikkuu suosituksiin nähden liian vähän. Yksi mahdollisuus lisätä liikuntaa on kampanjoiden lisäksi pyrkiä toteuttamaan matalankynnyksen liikuntaa aikuisille. Yksi tapa on kansalaisopiston tarjonta, jonka lisäksi tarvitaan yhdistyksiä sekä mahdollisesti myös mm. vertaisohjaajia tai liikuttajia. Haasteeksi on kuitenkin muodostunut osin vapaaehtoisten löytäminen näihin tehtäviin.

"Vaikka kauden 2017-2020 tavoitteet on valtaosaksi toteutettu, haluaa tarkastuslautakunta painottaa, että myös kauden 2021-2025 tavoitteiden saavuttaminen vaatii paljon käytännön tekemistä ja yhteistyötä."

Vastaus:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan ja hyvinvointialueen yhteinen tehtävä. Alueella tehdään jo nyt laajaa yhteistyötä kuntarajojen yli hyte-koordinaattorien verkostossa sekä myös kunnan sisällä erityisesti sivistysosastolla. Kaikki ajatukset siitä, kuinka väestön liikkumista, terveyttä ja hyvinvointia voidaan edistää, otetaan lämmöllä vastaan. Tarkoituksena on jatkossa raportoida vuosittain valtuustolle hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteiden edistymisestä.

3.6 Yhteenveto toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta

"Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kuntastrategian 2022-2026 painopisteiden mukaisiin tavoitteisiin on osittain päästy ja osittain tavoitteita kohti ollaan menossa, mutta on tärkeää toteuttaa strategiaa päämäärätietoisesti ja suunnitellusti, jotta strategiassa linjatut tavoitteet saadaan toteutettua mahdollisimman hyvin."

Vastaus:

Kuntastrategia antaa suuntaviivat koko kunnan pitkän aikavälin toiminnan ja talouden toteuttamiselle. Kuntalain mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarviotavoitteiden kytköstä strategiaan on määrä edelleen selkiyttää vuodelle 2025, jotta strategian toteuttaminen ja seuranta on aiempaakin suunnitelmallisempaa ja määrätietoisempaa myös kirjauksissa.

"Tarkastuslautakunta on huolissaan väkiluvun vähenemisestä ja pitää tärkeänä, että kunta huolehtii veto- ja pitovoimastaan."

Vastaus:

Veto- ja pitovoiman vahvistaminen ovat keskeisimpiä asioita kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Toholammin kunnan runsaita hyviä puolia on syytä tuoda monikanavaisesti esiin niin tulomuuttajien ja uusien yritysten houkuttelemiseksi kuin jo paikkakunnalla asuvien ja toimivien henkilöiden ja organisaatioiden sitouttamiseksi. Kuntaorganisaation sujuva ja asiakaslähtöinen palvelukulttuuri on avainasemassa niin kuntalaisten kuin elinkeinoelämänkin suuntaan. Lisäksi sosiaalisen ja laajemmin digitaalisen median merkitys kuntamarkkinoinnissa on korostunut viime vuosina jatkuvasti, mihin on määrä kiinnittää jatkossa nykyistäkin enemmän huomiota.

Samalla on syytä huomioida, että vaikka kunnan väkiluku on ollut laskusuunnassa, vähenemä on ollut huomattavasti pienempi kuin esim. Tilastokeskuksen vuoden 2021 ennusteissa arvioitiin (vrt. ennuste 31.12.2024: väkiluku 2699; toteuma 31.8.2024: väkiluku 2827), mikä on myönteinen asia.

"Lisäksi lautakunta haluaa kiinnittää huomiota organisaation sisällä työhyvinvointiin ja -viihtyvyyteen, jotta vaihtuvuutta saadaan hillittyä ja pysyvyyttä luotua. Henkilöstön vaihtuvuus kuorimittaa henkilöstöä ja rekrytointi sekä perehdytys vievät resursseja, jotka ovat jo ennestään rajalliset."

Vastaus:

Työhyvinvoinnista huolehtiminen sekä työssä viihtyminen ovat työnantajan tärkeitä velvoitteita, ja asiaan on kiinnitetty kunnan organisaatiossa suunnitelmallisesti huomiota: henkilöstön työolosuhteista huolehditaan, yhteistyö työterveyshuollon kanssa toimii saumattomasti, kahdesti vuodessa järjestetään kunnan koko henkilöstön tyky-päivä, esihenkilöjen vastuulla on pitää kehityskeskustelut, ammattitaidon kehittämistä edistäviin koulutuksiin osallistumista mahdollistetaan, ja lisäksi käytössä on monipuolisia henkilöstöetuja kuten ePassi, polkupyöräetu ja liikuntalisä.

Kunnan koko henkilöstölle on toteutettu keväällä 2024 työhyvinvointikysely, jonka tulokset osoittavat henkilöstön tämänhetkisen työhyvinvoinnin olevan hyvällä tasolla. Määrätietoisia toimia henkilöstön vaihtuvuuden hillitsemiseksi ja pysyvyyden vahvistamiseksi aiotaan myös jatkaa.

"Tarkastuslautakunta edellyttää, että työhyvinvointikyselyn tulokset annetaan tarkastuslautakunnalle nähtäväksi tarkastuslautakunnan aloittaessa tilivuoden 2024 arvioinnin."

Vastaus:

Työhyvinvointikyselyn tulokset toimitetaan tarkastuslautakunnalle kokonaisuudessaan.

Valmistelijan ehdotus:

Kunnanhallitus päättää antaa tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle edellä esittelytekstiin sisällytetyt hallintokuntien lausunnot vastauksenaan arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Hillukkala Jukka
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää antaa tarkastuslautakunnalle ja valtuustolle edellä esittelytekstiin sisällytetyt hallintokuntien lausunnot vastauksenaan arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
TarkL 06.11.2024 § 32 70/00.03.00/2024	
Valmistelija	Lautakunnan sihteeri HT/JHT-tilintarkastaja
Esittelijä	Puheenjohtaja
Päätösehdotus	Tarkastuslautakunta merkitsee kunnanhallituksen vastineen tiedoksi ja vie sen valtuuston käsiteltäväksi
Päätös	Merkitään vastine tiedoksi ja viedään valtuuston käsiteltäväksi. Pyydetään toimitettavaksi työhyvinvointikyselyn tulokset 2024.